

"СВОВОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 815 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Three cents a copy.		Подписное число три центи.	
One year	\$ 7.00	На рік	\$ 7.00
Six months	3.75	На пів року	3.75
Three months	2.00	На три місяці	2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерсі Сіті і Заграницею:	
One year	\$10.00	На рік	\$10.00
Six months	5.00	На пів року	5.00
Three months	2.75	На три місяці	2.75

За оголошення реклами не відповідальні.

Тел. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5-1888.

Адреса: "СВОВОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"НА ВСХУДІ НА ВСХУДІ"

В старокравім "Ділі" з 4 жовтня б. р. знаходимо статтю Івана Герасимовича про генеральний наступ "Товариства Школи Людовей" ("Т.Ш.Л.") на східні окраїни, себто на українські землі під Польщею. Коли керманичами "Т.Ш.Л." були вшеполяки, то вони вважали такий наївний культурний, цивілізаційний та ідейний, якому не може ніхто нічого закинути. Їхнім ключем стало: "Косцюл і школа фундаментом польськості кресуф. Научицельство жуками гасло: „На всхуді! На всхуді!“

По вшеполяках обняли тефтер керму "Т.Ш.Л.", "санаторії", себто те саме, що польський уряд, і без обидвижд проголосили, що "Т.Ш.Л." хоче "якнай-сильніше зміцнити польщину і польську культуру на східних окраїнах". Закликаючи до цієї акції суспільність з цілої Польщі, викладають програму праці між іншим так:

"Тепер не вистарчає вже оборона нашого стану поселення на східних окраїнах. Треба перейти до офензивы на тому відтинку державотворчої праці. Як дійти до тої мети? Переводом освітньо-виховничим шляхом у першу чергу серед молодого й наймолодшого покоління. Дуже важливий натиск кладаємо на викладання освітніх ділчих безпосередньо зпоміж хлопських мас, а не з міського елементу, і для цього будуть організовані курси".

Коли застаномоси над вагою того нового польського наступу, то зрозуміємо ким, "Рідної Школи", себто "поставити за всяку ціну українську школу на місце державної, яка винагородює, обхопити всі верстви молоді всяких літ напрямків та сперті будучу долю народу в першій мірі на молоді ділячки селянської і робітничий".

І зрозуміємо відозву делегата "Рідної Школи", що треба засіяти галицьку землю бодай трома тисячами народніх шкіл та численними школами фаховими, бодай удержати дотеперішнє число середніх шкіл, поставити у Львові відповідні будинки "Рідної Школи" для приміщення осередків фахових шкіл та подбати, щобні в одна українська дитина не підпадала на рідній землі під чужомовний виховний вплив.

А ми, американські Україні, мусимо мати на увазі, що супроти загального польського наступу з боку польських організацій, польської держави й польського загалу мусить бути теж зорганізований під проводом "Рідної Школи" наш протинаступ, в яким і ми мусимо наступати — зі своєю матеріальною допомогою.

А. Кашченко.

3 ДНІПРА НА ДУНАЙ

Оповідання для юнацтва з часів скасування
Запорозької Січі.

На третій день Запорозькі звернулися з Каміньки в бік Широкую й вибили не на рішків, як море, степ, прямуючи до Кривого Рога, біля якого зійшлися річки Інгулець та Саксагань. Тепер знову Запорозькі треба було берегти, бо прозв Кривий Ріг під час останньої війни, російське військо прокладало було шлях з Кременчука на Дніпро-Кіровоградський шлях на Київград.

Вихадили далеко вперед на чолі, осядз упевнені, що вата Кривому Різі стоїть ціпля док драгунів. Не гаючи, він побіг назад до Калинкобозького.

Пане лейквінку, в Кривому Різі стоїть полк драгунів, а їхній косяк пасється далеченько від коша. Нема легше, як зайняти той косяк, себто, послідуючи на коней усе наше військо й хутко перейти за Буг.

Можливо воно й не трудно так зробити, як ти говориш, олівий Калинкобозький сунуло, але ти забув про те, що мандарика Запорозька на Дунаї до Турків повинні бути тамешніми.

АНАЛІЗ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ УГОДИ

В сучасній тенденції угоди з українським майданом у Галичині неспаді. Спорядили випадки, як шумний пастирський лист єпископа Хомишина та деякі акції посла О. Лущюка, не мають поважного значення. Єпископ Хомишин поклав в основу своїх угодових тенденцій, як і виказав раніше, свої бізнесові трансакції з купна богородицьких посполестей. Щоб ратувати, він почав називати звязки з п. Сухеком, шефом Департаменту Національних Меншин, і потерпіл велике фiasco.

Угодошнина пана Лущюка має трохи інший характер. Пан Лущюк і є справним чорловком. Займає визначні місця в українських установах, є директором Польсько-Українського Союзу, головним директором Центр-Союзу і т. п. У Галичині йому жити намагається він копівати політику визначного буюківського "політика, Василька. Він навіть твердо підкреслює, що є учеником кося. Василька і що так, як покійного Василька в політичних махінах його ніде не півать, так і його Політик в угодах його не підведе. За угодошнина по ідеології угодовини уважають Олесьницького Ярославца, Пеленського Зенона і М. Галушницького. Михайло Галушницький теж зійшов з політичної платформи, бо зівстав спараліжований і хто знає з цієї неадути взагалі виїде. Пану Олесьницькому угодова акція на руку ще й тому, що він відомий в кругах іншихних проквітлелів Польщі — підслучка. Лущюк свого часу був звязковим старшиною від армії Петлюри при генеральному штабі армії Пилсудського. Угодошнина пана Лущюка до ніякого результату, а це головне, що цілий департамент національних меншин і паном Сухеком на чолі не мав і не має ніяких дієвих угодових тенденцій. Говорення Польків про угоду це лише гра в слова, бо в сучасній Польщі за всяку ціну старуються на кожній ділянці нищити Українців. Самий Департамент Національних меншин у Варшаві, де нічого іншого, як тільки полі-

тична установка, яка має відбитися на кожній відруком національної меншини. Згаданий департамент опирається на цілому легіоні розвідників, які приміром відносно України збирають всі дані, які слідять за найменшим кроком кожною виділення громадянського діяча. Департамент Національних меншин є виставою істатушю поліційною. Ніхто з українців без апробати являти до департаменту не може дістати поважнішого кредиту, приміром в державному банку, приміром Банку Радного у Варшаві, має бачити санкцію пана Сухеком.

По здоровому розсудку угода польсько-українська є глупотою, бо в ній навіть нема двох контрагентів. Держава говорить про якусь загальну угоду зі своїми громадянами. Українці в польській державі є силою факту громадянами — і українцям не потрібно ніякої угоди. Вони від негетом держави сповінують всі обовязки громадян, дають рекрзу, платять податки, — одним словом: поноють усі тягари, які в даному випадку підлягають державі привнесени і поносити. Значить, як Українці хочуть, чи не хочуть, то вони мусять поносити всі тягари держави. Польща відносно України мала виконати лише свої державні обовязки, себто сповістити те, що вона по думку міжнародних трактатів зобов'язана.

Отже при чому тут якебудь говорення про угоду? Колиб взяти і саму конституцію польської держави, то Польки її супроти України зовсім не виконують, бо Українці в польській державі є поза првом. Вони мають обовязки, а права ніяких не мають! Цікаво, справують, є, що в Польщі не лише правлячі круги, але й усі преса веде шалену акцію на знищення України. Польська преса відносно України націхована великим шовінізмом і нечувано ідо. Біо що більше, навіть науковці, критич. професори, університети, мають щоду Українців дуже ділий погляди.

Тут треба згадати головну ідеологію польського факультету політичних наук при Варшавському університеті, який дає польським державі, доказує, що сувереном польської держави, є лише державою закона, який є сувереном держави. Українці й інші меншини в найліпшому випадку повинні бути лише толерантні.

Меншини в польській державі, на думку мужів науки з політичної області, повинні бути, як сказано вище, лише толерантні; вони повинні готитися з цим усім, що їм дає польська держава. Тут годилося відмітити, що цей погляд про суверенітет народа годорить цілий факультет політичних наук, той факультет, який задовольняє виховати, провідних мужів держави, професорів державного права, вищих судовців та репрезентів преси і представників польської держави за кордоном.

Засувавши queste згадане, польські так звані угодові кола стремлять хіба до цього, щоб Українці як слід зрозуміли польську ідеологію про суверенітет народа і в якійсь дивовижній угоді замаркували те, що "голіться бути не громадянами держави, а якимсь толерантним елементом, котрий має поносити включно всі тягари польської держави".

Ці тенденції польських політиків напевно розуміє, пан Остап Лущюк і його згадані вище партнери. З угодою польсько-українською п. Остап Лущюк виступає вже довший час, але до сьогоднішнього дня, мимом своїх впливів і мимом свого сприту, не добився ніяких результатів. Догодаватися треба, що п. Лущюк беріть поміж коні й почали відлучати від косяк чималий табунець, а зробивши це, разом, по гасові, заявили у весь косяк, підроблюючись під "воків".

Коні шатнулися в усі боки. Одлучений табунець побіг понад річку до Орлячого Гнізда, бийшсть же метушася прямо на вартових і трохні не подолала Іх конитам, так що ті погубили й карти й, асели вратувались, побігли в степ перебиті коней.

Брати спокійнісінько пішли за тим коням, що побігли до косячного табору, оббігали до них голодом, засталися на і, скончили на двох коней верхи, погнали косячок у лісовотні кося до табору.

Прокнувшись від устоліт коней і довідавшись про вичнок свого косяку, Калинкобозький дуже гнівався й вимагав до Петра, щоб той зараз же одлігав коней геть од косячного табору.

— Ти збожеволів? — кричав він на косяку, — Драгунів зараз шукатимуть коней і на трапальні на наш табір. Чи не хочеш ти, щоб проклали братів кров після того, як усе довариться в Січ стаю на тому, щоб її не проклали?

(Далше буде)

Обережна. — Мамо, я піду побачити комету.

— Гля, дитино, тільки вважай і не зближайся занадто до неї.

Варшавському університеті. Головний професор агаданого політичного факультету, викладаючи про суверенітет польської держави, доказує, що сувереном польської держави є лише державою закона, який є сувереном держави. Українці й інші меншини в найліпшому випадку повинні бути лише толерантні.

Меншини в польській державі, на думку мужів науки з політичної області, повинні бути, як сказано вище, лише толерантні; вони повинні готитися з цим усім, що їм дає польська держава. Тут годилося відмітити, що цей погляд про суверенітет народа годорить цілий факультет політичних наук, той факультет, який задовольняє виховати, провідних мужів держави, професорів державного права, вищих судовців та репрезентів преси і представників польської держави за кордоном.

Засувавши queste згадане, польські так звані угодові кола стремлять хіба до цього, щоб Українці як слід зрозуміли польську ідеологію про суверенітет народа і в якійсь дивовижній угоді замаркували те, що "голіться бути не громадянами держави, а якимсь толерантним елементом, котрий має поносити включно всі тягари польської держави".

Ці тенденції польських політиків напевно розуміє, пан Остап Лущюк і його згадані вище партнери. З угодою польсько-українською п. Остап Лущюк виступає вже довший час, але до сьогоднішнього дня, мимом своїх впливів і мимом свого сприту, не добився ніяких результатів. Догодаватися треба, що п. Лущюк беріть поміж коні й почали відлучати від косяк чималий табунець, а зробивши це, разом, по гасові, заявили у весь косяк, підроблюючись під "воків".

Коні шатнулися в усі боки. Одлучений табунець побіг понад річку до Орлячого Гнізда, бийшсть же метушася прямо на вартових і трохні не подолала Іх конитам, так що ті погубили й карти й, асели вратувались, побігли в степ перебиті коней.

Брати спокійнісінько пішли за тим коням, що побігли до косячного табору, оббігали до них голодом, засталися на і, скончили на двох коней верхи, погнали косячок у лісовотні кося до табору.

Прокнувшись від устоліт коней і довідавшись про вичнок свого косяку, Калинкобозький дуже гнівався й вимагав до Петра, щоб той зараз же одлігав коней геть од косячного табору.

— Ти збожеволів? — кричав він на косяку, — Драгунів зараз шукатимуть коней і на трапальні на наш табір. Чи не хочеш ти, щоб проклали братів кров після того, як усе довариться в Січ стаю на тому, щоб її не проклали?

(Далше буде)

Обережна. — Мамо, я піду побачити комету.

— Гля, дитино, тільки вважай і не зближайся занадто до неї.

Варшавському університеті. Головний професор агаданого політичного факультету, викладаючи про суверенітет польської держави, доказує, що сувереном польської держави є лише державою закона, який є сувереном держави. Українці й інші меншини в найліпшому випадку повинні бути лише толерантні.

Меншини в польській державі, на думку мужів науки з політичної області, повинні бути, як сказано вище, лише толерантні; вони повинні готитися з цим усім, що їм дає польська держава. Тут годилося відмітити, що цей погляд про суверенітет народа годорить цілий факультет політичних наук, той факультет, який задовольняє виховати, провідних мужів держави, професорів державного права, вищих судовців та репрезентів преси і представників польської держави за кордоном.

Засувавши queste згадане, польські так звані угодові кола стремлять хіба до цього, щоб Українці як слід зрозуміли польську ідеологію про суверенітет народа і в якійсь дивовижній угоді замаркували те, що "голіться бути не громадянами держави, а якимсь толерантним елементом, котрий має поносити включно всі тягари польської держави".

Ці тенденції польських політиків напевно розуміє, пан Остап Лущюк і його згадані вище партнери. З угодою польсько-українською п. Остап Лущюк виступає вже довший час, але до сьогоднішнього дня, мимом своїх впливів і мимом свого сприту, не добився ніяких результатів. Догодаватися треба, що п. Лущюк беріть поміж коні й почали відлучати від косяк чималий табунець, а зробивши це, разом, по гасові, заявили у весь косяк, підроблюючись під "воків".

коні в будучності до нічого путнього а Польщаки не догворяться. Він своєю акцією хіба доведе до цього, що зробить, провал варту У. Н. Д. О, яка через тіє кілька-ніс, отулу лучних одиниць, притягати на популярності й оздоблює проти себе українські маси, котрі чейже гелатоїти не хочуть.

З точки погляду громадянських ділчих в Ажерії виграє давнє річю прим. те, що в Галичині в іншихних тяжких часах не може дійти до співпраці наших партій. Явраз акція Остапа Лущюка й угодовців є тут перешкодою.

Щоб УНДО могло скріпити свої армії, воно повинно зробити чистку у своєму нутрі, а перешивні й певно мабач читати на те, що повстає Мікшапартія Рада і наше галицьке життя серед цих невідрадіх обставин пішобла довірчими шляхами. Засюваючи при кішці цілу угодову акцію, треба підкреслити, що вона зовсім не є стихійним як виказано вище, лише спорадичним явищем.

Загалі угоди не хоче, бо не хоче, щоб не було нічого не одержав. Навпаки, воевода Юзефський пропозавував майже як кооперативні і громадські життя серед України Волині так притиснуто, що там сьогодні годі відійти якінебудь — невинні собі кооперативні зусилля. Для ілюстрації режиму Юзефського треба підкреслити, що по розпорядку воеводи навіть на збори за запрошенням треба воеводського дозволу.

Д-р В. К. (Товмач, Галичина, у вересні).

Д-р В. К. (Товмач, Галичина, у вересні).

КОМУНІСТИЧНІ "УНТЕР-ОПІРИ"

Голодний і позаваний при робітників не може вилати бігати праці. Коли людина, яка сніжена голодом, лежить на голоді, а не працює, як він думає, що йому жити й діти пухнуть з голоду, то тоді не до роботи. Прогривність робітників в стаціонарній сапратрі дуже влада.

Большевики рішили "підгодувати" робітників, показати їм примір "комунистичного запалу", "у трудовому ентузіазмі", спеціально сформованих ударних робітничих відділів. Отакіх ударників поставлено в краці умовиях життя: їд добре годують, дають ліпші помешкання й одужу, а крім того вони працюють "ударно". Вилежавшись добре й відгодувшись, ударники" влягаються десь на фабрики, в майна і т. п., щоб там кілька днів попрацювати "ударно", себто на "гарпін".

Звичайно, добре нагодований і відгодуваний робітник проявить свій "трудовий ентузіазм" і "ударно" зробить більше ніж виженений, голодний робітник. Та замисль того, що подібні ентузіазму робітників, це спеціальна комісія, яка комісія вже викрала десятки політиків, що "заволали" за пару років сотки тисяч доларів зі свого утримання, яке не перевищувало кількох тисяч доларів на рік.

Дібралась комісія й до бухгалтерів мейора Вокера, Шервуда, що на біржі заробив і мільон доларів за короткий час. Та випало так, що Шервуд знаходився тепер у Мексико Сіті зі своєю молодозі жінкою. Поглетали туди на літак урядовий й доручили йому заклади вжити до комісії на пересудування. Але Шервуд сміється з того заклику й зовсім не збирається вертатися скоро до Нью-Йорку, бо "не бачить потреби" поспішати.

Отак чиниться сміється нью-йоркські політики в області правосуддя, сілочної комісії й громадської опінії. Геть в розбаві Год, що хоче те й робити, зробивши найбільшого міста в світі Anrievy стаїмо.

Вибрала. — Управитель: — Я чую, що ви заручилися з моїм сином. Поки ви не зробили, ви повинні бути побачити мене.

Секретарка: — Так, я також про це думала, але рішила, що його така біда любля.

Потрібний. — Чому ви не візьмете собі ваканції? — Бо я не можу.

— Як-то? Хіба фірма не могла би без вас обійтися? — Чому ні! І тому власне я не хочу діти ні чого зрозуміти.

І Я — НЕ Я, І Я ХАТА — НЕ МОЯ.

Отак тепер Японці заявляють у Лівій Нації зприводу міжнародного конфлікту. Лі Нації засідає та все воро-

жати, що робити й як справу "вершити", щоб і сіно було підіє й кози негодили. В той час Японці закріплюють на зимовій позиції в Манчжурії, а сепаратисти розвивають себе більшу активність і скоро прокламують незалежність Манчжурії, частини Монголії та це може якоїсь пізнішої частини Китаю. Тоді вже треба буде торгувати з урядом нової держави, а не з центральним китайським.

Японці стверджують зріст сепаратистської руху й те, що багато японських добровольців, людей, що хочуть будувати "велику японську імперію", знаходяться в лавах манчжурських сепаратистів. Ті добровольці так як колись є селянські авантюристи, що йшли в пілемути та гетеруду Україну добувати колом для Еспанії, пішли в Манчжурію, Монголію й у деякі провінції Китаю.

